

ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 378 + 61+ 008 - 0.27.561

DOI

**ПРО ПЕРЕБІГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ МОЛОДШОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ****О. В. Ящук***Одеське обласне базове медичне училище***ABOUT THE COURSE AND RESULTS OF EXPERIMENTAL WORK ON
THE FORMATION OF PROFESSIONAL CULTURE OF FUTURE JUNIOR
MEDICAL WORKERS****O. V. Yashchuk***Odesa Regional Basic Medical School*

Сьогодні професійна культура медичного працівника починає набувати властивості одного з основних ресурсів, що забезпечують як високий соціальний престиж і успішність медичного працівника в цілому, так і конкретного вищого навчального закладу зокрема. Це, у свою чергу, викликає необхідність цілеспрямованого формування професійної культури медичного працівника у процесі фахової підготовки.

У статті розглянуто перебіг та результати експериментальної роботи з формування професійної культури майбутніх медичних працівників молодшої кваліфікації. Статистичний аналіз експериментальних даних підтвердив достовірність отриманих результатів.

Today, health care needs not just a junior specialist with medical education, but a well-educated professional who can creatively approach to his/her activities. This causes the need of purposeful formation of professional culture of medical personnel during training.

The article deals with the progress and results of experimental work on the formation of professional culture of the future medical workers under training. Statistical analysis of experimental data confirmed the reliability of the results.

Вступ. Визначальні положення реформування медичної освіти, включаючи і напрями підготовки медичних працівників молодшої кваліфікації, регламентовані Концепцією розвитку охорони здоров'я населення України (2000), наказами МОЗ України "Про стан і перспективи підготовки молодших спеціалістів I-II рівнів акредитації системи навчальних закладів Міністерства охорони здоров'я України" (1993), "Програма розвитку медсестринства МОЗ України" (2005).

Сьогодні в охороні здоров'я потрібен не просто молодший спеціаліст з медичною освітою, а добре освічений професіонал, який може творчо підійти до своєї діяльності.

Основними критеріями професіоналізму у сфері надання медичних послуг постають: ділова ініціатива, інноваційність мислення, комунікативна компетентність, здатність викликати симпатію, справляти сприятливе враження і позитивно впливати на тих, хто оточує, створювати середовище психологіч-

ного комфорту та довіри [1, 4, 6, 7]. Як наслідок, професійна культура медичного працівника починає набувати властивості одного з основних ресурсів, що забезпечують як високий соціальний престиж і успішність медичного працівника в цілому, так і конкретного вищого навчального закладу зокрема. Це, у свою чергу, викликає необхідність цілеспрямованого формування професійної культури медичного працівника у процесі фахової підготовки.

Питання розвитку і модернізації вищої медичної освіти ґрунтовно розглянуто в наукових працях І. Булах, Ю. Вороненка, М. Шегедін; шлях розвитку медсестринської освіти простежено в дослідженнях Л. Воронової, О. Гуменюк; теоретичні та методологічні засади неперервної медичної освіти розглянуто в дослідженнях О. Волосовець, Ю. Марушко, В. Мілерян, Я. Цехмістер; впровадження сучасних педагогічних технологій у медичних коледжах розкрито в роботах М. Лукашук, О. Маркович, І. Радзівєвської, С. Мухіної; роботи Х. Мазепи, Л. Примачок, О. Юдіної та ін. присвя-

© О. В. Ящук

чені розвитку особистості в системі медичної освіти. Проблемам виховання гуманності у майбутніх медиків присвячені роботи О. Андрійчук, М. Волоської, Т. Дем'янчук, А. Остапенка, О. Ткаченка, М. Шегадин. Проблеми деонтологічної підготовки фахівців розглядаються у працях М. Васильєвої та Л. Переймибиди.

Аналіз наукової літератури та первинної документації медичних закладів професійної освіти засвідчив, що проблема формування професійної культури медичного працівника молодшої кваліфікації у процесі фахової підготовки дотепер не стала предметом спеціального науково-педагогічного дослідження, і, по суті, в межах теорії і методики професійної освіти ще не знайшла свого належного теоретичного обґрунтування і відповідного методичного забезпечення.

Метою статті є характеристика перебігу та результатів експериментальної роботи з формування професійної культури майбутніх медичних працівників молодшої кваліфікації

Основна частина. На думку багатьох науковців, дослідження процесу навчання не можуть вважатися проведеними, якщо вони не підлягали експериментальній перевірці [3]. Тому організація нашої експериментальної роботи передбачала перевірку ефективності розробленої моделі формування професійної культури майбутніх медичних працівників молодшої кваліфікації [2].

Експериментальна робота здійснювалася протягом 2012–2015 років. Основними завданнями її була розробка та перевірка результативності моделі формування професійної культури майбутніх медичних працівників молодшої кваліфікації.

Основним методом педагогічного дослідження, що дає змогу цілеспрямовано вивчити динаміку досліджуваного процесу, є експеримент.

На початковому етапі експериментальної роботи було проведено аналіз рівня сформованості професійної культури майбутніх медичних працівників молодшої кваліфікації в умовах традиційної системи організації навчального процесу. Метою констатувального експерименту було визначення основних складових професійної культури майбутніх медичних працівників молодшої кваліфікації, виокремлення рівнів та критеріїв її фактичної сформованості. Методами дослідження виступили анкетування, тестування, опитування, бесіди, спостереження, метод експертних оцінок.

Метою формувального етапу експерименту було впровадження змістовно-функціональної моделі

формування професійної культури майбутніх медичних працівників молодшої кваліфікації, доведення її ефективності. Визначено низький, базовий, високий рівні сформованості професійної культури майбутніх медичних працівників молодшої кваліфікації до і після проведення формувального експерименту.

Оцінку сформованості професійної культури майбутніх медичних працівників молодшої кваліфікації було оцінено за сформованістю її компонентів, а саме аксіологічного, змістового, операційно-діяльнісного, особистісного.

Порівняльний аналіз результатів діагностування студентів експериментальних і контрольних груп щодо сформованості їх професійної культури до та після експериментальної роботи дозволив дійти висновку, що в експериментальних групах її формування відбувалося більш ефективно, ніж у контрольних.

Для підтвердження цього висновку було проведено статистичну обробку результатів діагностування професійної культури студентів, отриманих на констатувальному й контрольному етапах експерименту.

Сформульовані необхідні для перевірки припущення: різниця в сформованості професійної культури студентів експериментальних і контрольних груп після експерименту не є статистично значущою; зміни у сформованості професійної культури студентів означених груп не є статистично значущими. За цими припущеннями було сформульовано три пари статистичних гіпотез:

H_0^1 – вибірки результатів діагностування в експериментальних і контрольних групах після дослідно-експериментальної роботи належать одній генеральній сукупності, H_1^1 – гіпотеза H_0^1 не є вірною;

H_0^2 – вибірки результатів діагностування в експериментальних групах до та після дослідно-експериментальної роботи належать одній генеральній сукупності, H_1^2 – гіпотеза H_0^2 не є вірною;

H_0^3 – вибірки результатів діагностування в контрольних групах до та після дослідно-експериментальної роботи належать одній генеральній сукупності, H_1^3 – гіпотеза H_0^3 не є вірною.

Для перевірки сформульованих пар статистичних гіпотез було обчислено значення критерію Уїлкоксона – Манна – Уїтні.

Для першої пари статистичних гіпотез H_0^1 та H_1^1 знайдено $T = 13,28821$, а критичне значення було знайдено на рівні значущості 0,05 та з 1 ступенем

волі: $t_{\text{нижнє}} = 0,000982$ та $t_{\text{верхнє}} = 5,023886$. Отже, оскільки критеріальна статистика T не належить інтервалу у межах між нижнім та верхнім критичними значеннями t , гіпотеза H_0^1 не приймається, гіпотеза H_1^1 вважається вірною – різниця в сформованості професійної культури студентів експериментальних і контрольних груп після експерименту є статистично вагомою. Таким чином, після формувального експерименту експериментальні і контрольні групи суттєво відрізняються за рівнем професійної культури.

Для другої пари статистичних гіпотез H_0^2 та H_1^2 знайдено $T = 14,32858$. Отже, оскільки критеріальна статистика T не належить інтервалу у межах між нижнім та верхнім критичними значеннями t , гіпотеза H_0^2 вважається не вірною і приймається гіпотеза H_1^2 – різниця у сформованості професійної культури студентів експериментальних груп до і після експерименту є статистично вагомою.

Список літератури

1. Горай О. В. Підготовка медичних сестер до санітарно-гігієнічного виховання і профілактичної роботи серед дітей шкільного віку : монографія / О. В. Горай. – Житомир : Євенок О. О., 2014. – 234 с.
2. Горб В. Г. Методология проектирования организационных образовательных систем : монография / В. Г. Горб. – Екатеринбург, 2008. – 236 с.
3. Кузьмина Н. В. Методы исследования педагогической деятельности / Н. В. Кузьмина. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1970. – 114 с.
4. Мазепа Х. П. Організаційно-педагогічні умови виховної роботи в медичному коледжі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Х. П. Мазепа. – К., 2001. – 220 с.

Для третьої пари статистичних гіпотез H_0^3 та H_1^3 знайдено $T = 4,966788$. Отже, оскільки критеріальна статистика T належить інтервалу у межах між нижнім та верхнім критичними значеннями t , гіпотеза H_0^3 вважається вірною і приймається – різниця у сформованості професійної культури студентів контрольних груп до і після експерименту не є статистично вагомою [5].

Висновки. Відтак, статистичний аналіз експериментальних даних підтвердив достовірність отриманих результатів: дані зрізів до і після формувального експерименту експериментальних груп суттєво відрізняються, і ця різниця є статистично вагомою. Для контрольних груп різниці даних зрізів до і після формувального експерименту не виявлено.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у визначенні наступності у формуванні професійної культури медичних фахівців рівня магістр в умовах вищого навчального закладу медичної освіти.

5. Минько А. А. Статистический анализ в MS Excel / А. А. Минько. – М. : Издательский дом "Вильямс", 2004. – 448 с.

6. Освітньо-професійна програма вищої освіти за професійним спрямуванням – медицина (сукупність норм до обов'язкового мінімуму змісту та рівня підготовки бакалавра). – К., 1994. – 31 с.

7. Постійна безпосередня професійна підготовка медичних працівників / Б. Г. Веденко, Ф. В. Мельник, В. Г. Даценко [та ін.] // Новости медицины и фармации. – 2011. – № 7. – С. 21–25.

Отримано 26.08.15